

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen en opmerkingen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van het Gravenkasteel van Humbeek met voormalige stoeterij en nabije parkaanleg in Grimbergen (Humbeek)

Provincie: Vlaams-Brabant

Gemeente: Grimbergen, 6de afdeling, sectie A en B

Objectnummer: 4.01/23025/151.1

Dossiernummer: 4.001/23025/104.1

Omschrijving:

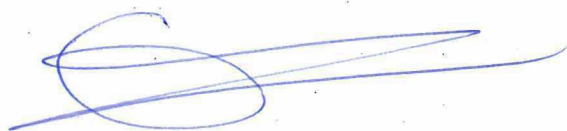
Gravenkasteel van Humbeek met voormalige stoeterij en dienstwoning, bijgebouwen, poortgebouw met toegangsbrug, omgrachting met ereplein, lustpaviljoen en schuur, toegangshekken, nabije parkaanleg met moestuin, nutsgebouw, muurserre en toegangsdreven, Warandestraat 100-102, Warandestraat 138-140, Langstraatje 25

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

09 MAART 2020

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE

1. Adviezen en opmerkingen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 5 april 2019.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Het agentschap voor Natuur en Bos bracht op 12 april 2019 wel een gunstig advies uit over de op 28 maart 2019 bezorgde nota ten behoeve van een passende beoordeling gezien de bescherming deels gelegen is in het Europees Habitatrichtlijngebied 'Bossen van het zuidoosten van de Zandleemstreek' BE2300044 (ID: 27) en deels ook gelegen binnen het Vlaams Ecologisch Netwerk-gebied 'Het Gravenbos', nummer 521 (ID: 239). Dit advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Het agentschap voor Natuur en Bos is van oordeel dat de beschermingsprocedure van het Gravenkasteel geen blijvende betekenisvolle aantasting impliceert voor de habitats en soorten van de speciale beschermingszone. Het agentschap voor Natuur en Bos treedt de conclusies van de nota bij en stelt dat uitgewerkte visievorming in het beschermingsdossier leidt tot een realisatie van prioritaire instandhoudingsdoelstellingen.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 5 april 2019.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 5 april 2019.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Grimbergen

Het advies werd gevraagd op 5 april 2019.

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht geen advies uit over deze bescherming. In uitvoering van artikel 6.1.3. van het Onroerendergoeddecreet is het advies gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en/ of het ministerieel besluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 5 april 2019.

De VCOE bracht op 9 mei 2019 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

De VCOE vindt het positief dat specifieke duiding wordt gegeven bij het beschermingsvoorstel voor het Gravenkasteel. De commissie erkent dat het kasteeldomein de historische en architecturale configuratie van een waterkasteelcomplex vertoont, dat teruggaat tot een heerlijk kasteeldomein met bewaarde 19de-eeuwse aanleg van het omgevend kasteelpark met typerende elementen.

De commissie ondersteunt de voorgestelde afbakening voor de bescherming en de toegeschreven waarden en hun beschrijving hierbij. De VCOE vindt het ook positief dat een lijst wordt opgenomen van de elementen die mee worden beschermd. Volledigheidshalve vraagt de commissie om hier ook expliciet het toegangshek aan de Warandestraat te vermelden (zie bijlage 5.3. plan met situering erfgoedelementen). Daarnaast suggereert de commissie om tevens een lijst op te nemen met die onderdelen die niet tot de bescherming behoren en foto's van deze elementen niet op te nemen in de fotoregistratie. De commissie vraagt om de fotoregistratie van de bomencollectie uit te breiden.

De VCOE stelt vervolgens dat er een volwaardige fotoregistratie van de interieurs van de aanwezige gebouwen ontbreekt, temeer omdat het onduidelijk is of de (gedetailleerde) beschrijvingen volstaan om deze effectief te beschermen.

De VCOE vraagt de beheersvisie tot de essentie te beperken door enkele beheersdoelstellingen en toelatingsplichtige werken te verduidelijken, te herformuleren en/of te schrappen.

Behandeling van het advies:

- *Punt 2. Wat het inhoudelijk dossier betreft. De commissie vindt het positief dat duiding wordt gegeven bij het project 'herinventarisatie van de Vlaamse Rand' en het deelthema 'Kastelen en landhuizen'. De commissie vindt het positief dat selectief wordt tewerk gegaan.*
- *Punt 3. wat betreft artikel 1 van het voorstel van ministerieel besluit tot voorlopige bescherming*

De commissie ondersteunt de voorgestelde afbakening en vindt het positief dat een lijst wordt opgenomen van de elementen die mee worden beschermd. De commissie vraagt een aantal aanvullingen aan te brengen.

Antwoord op de aangehaalde bemerkingen:

- de 'toegangshekken', aan de Warandestraat en tot de moestuin, zullen expliciet worden opgenomen in de algemene opsomming van de onderdelen, die door de bescherming worden gevat, onder artikel 1 van het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming;
- het punt 2.3 *Motivering van de afbakening van de bescherming* in het inhoudelijk dossier (pagina 46 en 47 van 53) motiveert het voorstel tot afbakening van de bescherming en duidt de onderdelen aan die expliciet worden opgenomen in de bescherming. De elementen zonder erfgoedwaarde worden aanvullend gesitueerd op figuur met bouwkundige erfgoedelementen (5.3. bij het inhoudelijk dossier). Er wordt een bijkomende figuur (5.4.) toegevoegd aan het inhoudelijk dossier met situering van de houtige erfgoedelementen (bomencollectie).

- de fotoregistratie van de bomencollectie zal worden aangevuld in de bijlage 2. fotoregistratie van het voorstel tot ministerieel besluit.

- *De VCOE stelt dat er een volwaardige fotoregistratie ontbreekt van de interieurs van de aanwezige gebouwen. Vaak zijn enkel foto's van de kelder- en zolderverdieping opgenomen. Het is goed dat het inhoudelijk dossier aangeeft welke ruimtes wel en niet bezocht en/of geregistreerd worden. Toch is het voor de commissie zeer onduidelijk of de (gedetailleerde) beschrijvingen die van een aantal niet-gefotografeerde interieurs/interieurkenmerken worden opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit volstaan om deze efficient te beschermen.*

Antwoord:

Zoals meegegeven onder punt 1.4. *Fysieke toestand van het onroerend goed* in het inhoudelijk dossier (pagina 41 en 42 van 53) konden niet alle ruimtes fotografisch worden gedocumenteerd, maar enkel beknopt beschreven.

Onroerend erfgoed wordt altijd integraal beschermd omwille van zijn erfgoedwaarden. De toegekende erfgoedwaarden worden enerzijds gemotiveerd in de aanhef van het ministerieel besluit en anderzijds geconcretiseerd door de beschrijving van de erfgoedelementen en -kenmerken onder artikel 2 van het ministerieel besluit. Om de erfgoedwaarden te behouden, is behoud van die kenmerken en elementen noodzakelijk. Alle erfgoedkenmerken en -elementen die beschreven zijn in het ministerieel besluit worden beschouwd als essentieel en maken dus deel van de bescherming. Het opsommen van erfgoedelementen en -kenmerken is verplicht op basis van het Onroerenderfgoeddecreet. De toelatingsplichten gelden dus voor werken die ingrijpen op die erfgoedkenmerken en -elementen.

De fotoregistratie als bijlage bij het ministerieel besluit geeft de fysieke toestand weer van het onroerend erfgoed of van de verschillende erfgoedelementen. Het Onroerenderfgoeddecreet legt niet op dat de fotoregistratie een uitvoerige en allesomvattende fotografische opname is van alle erfgoedkenmerken en -elementen. De fotoregistratie documenteert de referentietoestand op het moment van de bescherming. Het uitgangspunt voor het beheer van het onroerend erfgoed zijn en blijven de erfgoedwaarden en de in artikel 2 beschreven erfgoedelementen en erfgoedkenmerken. Ook erfgoedkenmerken en -elementen die louter beschreven zijn, maar niet gefotografeerd, zullen dus worden gevat in het beheer van het onroerend erfgoed.

Het Onroerenderfgoeddecreet stipuleert dat voor deze beschreven erfgoedelementen en -kenmerken beheersdoelstellingen (artikel 3 van het ministerieel besluit) kunnen geformuleerd worden, maar ook dat de toelatingsplichtige handelingen en voorschriften (artikel 5) ervoor van kracht zijn, ongeacht of ze algemeen of zeer gedetailleerd beschreven zijn.

De vrees van de commissie dat de interieurkenmerken van deze vertrekken door het ontbreken van een gedetailleerde fotoregistratie niet afdwingbaar zullen zijn, wordt niet bijgetreden.

- *Punt 4. Wat betreft artikel 2 van het voorstel van ministerieel besluit tot voorlopige bescherming met betrekking tot de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen:*

De commissie ondersteunt de motivering van de erfgoedwaarden en de beschrijving van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen. Ze merkt op dat de afbeelding in het medaillon van de duif in stralenkrans 'de Heilige Geest' betreft.

Antwoord: De beschrijving van de voorstelling van de duif wordt aangepast in het inhoudelijk dossier (onder punt 1.3.7. Lustpaviljoen op pagina 36 van 53) en in het voorstel tot ministerieel besluit (art.3. 36° interieur van het lustpaviljoen).

- *Punt 5. Wat betreft artikel 3 van het voorstel van ministerieel besluit tot voorlopige bescherming inzake de beheersdoelstellingen.*
De commissie vraagt enkele beheersdoelstellingen en toelatingsplichtige werken te verduidelijken, te herformuleren en/of te schrappen. De commissie vraagt de beheersvisie tot de essentie te beperken.

Antwoord:

Er wordt ingegaan op de vraag van de commissie om de beheersdoelstellingen te herformuleren en te verduidelijken.

De commissie merkt op dat een aantal doelstellingen in min of meerdere mate elkaar (lijken te) overlappen vb. 9° en 10°, 19° en 33° inzake schilderen hek stoeterij.

Antwoord:

De opmerking van de commissie kan worden bijgetreden.

De overlappende bepalingen Art.3.9° en Art.3.10° inzake het behoud van de bestaande planindeling zullen als volgt worden gevat onder éénzelfde doelstelling: *Art.3.9°. specifiek voor de oostelijke kasteelvleugel of 'Oud kasteel' wordt het behoud van de bestaande planindeling, van de binnenstructuren op het gelijkvloerse niveau en op de bovenliggende niveaus vooropgesteld;* De overlappende bepalingen inzake het schilderen van de toegangshekken zullen worden gevat onder éénzelfde beheersdoelstelling.

De commissie merkt op dat een aantal doelstellingen (vb. zoals 8°, 11° en 32°) eerder refereren naar de voorschriften van instandhouding en onderhoud;

Antwoord:

De opmerking van de commissie wordt bijgetreden. De expliciete vraag naar de wenselijkheid voor 'herstel' wordt geschrapt in de beheersdoelstellingen onder artikel 3.

De commissie formuleert verder volgende bemerkingen:

Doelstelling 5° beoogt voor alle bouwvolumes het behoud van de buitenarchitectuur qua schaal, volumewerking, materiaalgebruik en afwerking. De commissie merkt op dat niet alle bouwvolumes in even goede bouwfysische toestand zijn of eenzelfde beeldwaarde hebben voor het geheel. Dat geldt in het bijzonder voor het nutsgebouw en de muurserre. De commissie vraagt deze doelstelling per bouwvolume te herbekijken en desgevallend te differentiëren.

Antwoord:

De opmerking van de commissie over beheersdoelstelling Art.3.5° kan worden bijgetreden, daar waar het de muurserre en het nutsgebouw in de moestuin betreft. De beheersdoelstelling Art.3.5° zal worden aangevuld als volgt: *'Voor het nutsgebouw en de muurserre in de moestuin is het behoud van de buitenarchitectuur, qua volumewerking, herkenbaarheid van de typologie, bouwhoogte, gabarit en beeldwaarde belangrijk'.*

Doelstelling 6° stelt het behoud van de vormgeving van de venster- en deuropeningen in de buitengevels en vervanging naar historisch model in hout voorop. De commissie vraagt te verduidelijken op welke bouwvolumes deze bepaling van toepassing is.

Antwoord:

Er wordt ingegaan op de vraag van de VCOE om aan te duiden op welke bouwvolumes deze bepaling van toepassing is.

Doelstelling Art.3.6°. wordt als volgt geformuleerd: *Art. 3.6°. het behoud van de neotraditionele vormgeving van de venster- en deuropeningen in de buitengevels van het kasteelgebouw, van het oostelijk en het westelijk bijgebouw en van het lustpaviljoen is essentieel. Indien vervanging van het buitenschrijnwerk noodzakelijk is, is te opteren voor een vervanging naar historisch model dat aansluit bij het oorspronkelijk ontwerp;*

Doelstelling 16° en 20° verwijzen naar enkele interieurs die weinig of geen erfgoedelementen bewaren en stellen dat hier meer mogelijkheden zijn voor aanpassingen en nieuwe invullingen mits dit geen negatieve impact heeft op de uiterlijke erfenissen. De commissie merkt op dat de interieurs van de bijgebouwen en de dienstwoning van de stoeterij slechts in beperkte mate fotografisch gedocumenteerd werden (cf. par. 2b). Er is volgens de commissie aldus weinig basis om in de toekomst voorstellen voor interieuraanpassingen concreet te beoordelen.

Antwoord:

De vrees van de commissie dat het behoud van de erfgoedelementen van deze vertrekken door het ontbreken van een gedetailleerde fotoregistratie niet afdwingbaar zal zijn, wordt niet bijgetreden. Er wordt verwezen naar het antwoord onder *punt 3*.

Bouwkundig erfgoed wordt altijd integraal beschermd omwille van zijn erfgoedwaarden. Deze erfgoedwaarden worden gematerialiseerd in de erfgoedkenmerken en -elementen. Om de erfgoedwaarden te behouden is behoud van die kenmerken en elementen noodzakelijk.

Alle erfgoedkenmerken en -elementen die beschreven zijn in het besluit worden beschouwd als essentieel en maken dus deel van de bescherming. Het opsommen van erfgoedelementen en -kenmerken is verplicht op basis van het Onroerenderfgoeddecreet. De toelatingsplichten gelden dus voor werken die ingrijpen op die erfgoedkenmerken en -elementen.

De fotoregistratie geeft de fysieke toestand weer. De fotoregistratie is dus geen uitvoerige fotografische opname van alle erfgoedkenmerken en -elementen. Ze documenteert de referentietoestand.

Het uitgangspunt voor het beheer van het bouwkundig erfgoed (het gebouw) zijn en blijven de erfgoedwaarden en de in artikel 2 beschreven erfgoedelementen. Ook kenmerken en elementen die louter beschreven zijn, maar niet gefotografeerd, zullen dus worden gevat in het beheer van het bouwkundig erfgoed.

De woon- en leefruimten van de beide bijgebouwen (oostelijk en westelijk) en van het dienstgebouw van de stoeterij konden worden bezocht. Er werd echter geen toestemming verleend om de erfgoedelementen in het interieur fotografisch te registreren. Het agentschap Onroerend Erfgoed stelde vast dat de erfgoedwaarde van de interieuraankleding in de leefruimten gering is wegens hedendaagse aanpassingen. De bescherming beoogt de bewaarde erfgoedelementen en -kenmerken, die werden opgesomd onder artikel 2 van het ministerieel besluit.

Doelstelling 17, inzake behoud van de historische configuratie van de stoeterij, stelt dat de voortzetting van de functie als manege wordt voorgestaan, mits [...]. De commissie meent dat het niet opportuun is om een (vrijblijvend) advies in het kader van [...] te verankeren in een beschermingsbesluit. De commissie vraagt enkel de eerste zin van punt 17° te behouden en de rest te schrappen.

Antwoord: De voortzetting van de functie als manege is problematisch ingevolge de ruimtelijke bestemming als parkgebied. Het is belangrijk om aan te geven dat de voortzetting van deze functie met historisch-functioneel hergebruik van paardenstallen wordt voorgestaan. De doelstelling om daarbij ook een oplossing voor te stellen voor de recent opgetrokken, storende bijgebouwen en constructies is verantwoord. Dit voorstel is bovendien het resultaat van voorafgaand overleg met de eigenaar en is vertrokken vanuit een voorafgaand ontwerpend onderzoek. De concrete verwijzing naar de regularisatieproblematiek en het gevoerde ontwerpend onderzoek worden uit deze passage geschrapt.

Doelstelling 25° verwijst naar de kwaliteitsdoelstellingen voor fauna en flora, zoals opgelegd vanuit de regelgeving voor natuur en bos. De commissie merkt op dat deze doelstellingen niet zijn ingegeven vanuit de bescherming als onroerend erfgoed en vraagt doelstelling 25° te beperken tot wat relevant is vanuit erfgoed oogpunt.

Antwoord: Het opnemen van deze passage vloeit voort vanuit de opgelegde bepaling om een inschatting te maken of de beschermingsprocedure aanleiding kan geven tot plannen of projecten met significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen in de hier aanwezige speciale beschermingszone van het Europese Habitatrichtlijngebied. De conclusies hierover zijn verwerkt in een nota ten behoeve van een passende beoordeling, die door het Agentschap voor Natuur en Bos op 12 april 2019 gunstig werd geadviseerd. De essentie daaruit is ook relevant voor het toekomstige erfgoedbeheer en is daarom opgenomen bij de beheersdoelstellingen. Enkel de meer concrete passages over aangepast en natuurgericht beheer, die verder in een geïntegreerd beheersplan kunnen worden opgenomen, worden hier geschraapt.

In doelstelling 30° is er sprake van de 'bijzondere bomengroepen en solitaire parkbomen' en van de wetenschappelijke waarde van een deel van de parkbomenbeplanting'. Het dossier omvat evenwel geen duidelijke lijst, kaartaanduiding of fotoregistratie (zie ook par. b2) van alle waardevolle beplantingen. Bovendien wordt nergens concreet de wetenschappelijke waarde geduïd. De commissie vraagt deze doelstelling te onderbouwen of desgevallend te herformuleren.

Antwoord: Er wordt een bijkomende figuur (5.4.) toegevoegd met situering van de houtige erfgoedelementen (bomencollectie).

- *Punt 6. Wat betreft artikel 4 van het ministerieel besluit inzake de voorschriften voor instandhouding en onderhoud. De commissie kan deze ondersteunen, maar vraagt artikel 4 verder aan te vullen met specifieke voorschriften voor het aanwezige houtig erfgoed (standplaats, monitoring...)*

Antwoord: over de aspecten van het aangepast beheer van de standplaats. De opmerking van de commissie wordt bijgetreden. Artikel 4 zal worden aangevuld met specifieke voorschriften, meer specifiek onder het punt 1° waar een toevoeging wordt opgenomen over bodemingrepen die het fysisch milieu en de standplaats van het houtig erfgoed kunnen beïnvloeden. De aspecten van monitoring en regulier beheer zijn reeds vervat, respectievelijk onder punt 2° en 3°.

- *Punt 7. De toelatingsplichtige handelingen worden opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit. De commissie merkt op dat hiervoor zowel geput wordt uit de toelatingsplichtige werken voor beschermde monumenten (art. 6.2.4 en 6.28. OE-besluit) als voor beschermde cultuurhistorische monumenten (art.6.2.6 OE-besluit). De commissie formuleert hierbij volgende bemerkingen:*

Toelatingsplicht 5° betreft het toevoegen van nieuwe binnenstructuren en het wijzigen van de indeling van de interieurs van alle bouwvolumes. Er wordt geen uitzondering gemaakt voor de interieurs waarvan de bestaande indeling of structuur niet kon worden geïnspecteerd en/of gedocumenteerd (cf.par.2b), noch voor de interieurs waarvan het dossier zegt dat ze geen erfgoedwaarde hebben. De commissie dringt er op aan deze toelatingsplicht te beperken tot die interieurs waarvan de indeling of structuur erfgoedwaarde heeft én beschreven en gefotografeerd werd.

Antwoord:

Er wordt verwezen naar het antwoord onder punt 3.

Bouwkundig erfgoed wordt altijd integraal beschermd omwille van zijn erfgoedwaarden. Deze erfgoedwaarden worden gematerialiseerd in de erfgoedkenmerken en -elementen. Om de erfgoedwaarden te behouden is behoud van die kenmerken en elementen noodzakelijk.

Alle erfgoedkenmerken en -elementen die beschreven zijn in het besluit worden beschouwd als essentieel en maken dus deel van de bescherming. Het opsommen van erfgoedelementen en -kenmerken is verplicht op basis van het Onroerenderfgoeddecreet. De toelatingsplichten gelden dus voor werken die ingrijpen op die erfgoedkenmerken en -elementen.

Het uitgangspunt voor het beheer van het bouwkundig erfgoed (het gebouw) zijn en blijven de erfgoedwaarden en de in artikel 2 beschreven erfgoedelementen. Ook kenmerken en elementen die louter beschreven zijn, maar niet gefotografeerd, zullen dus worden gevat in het beheer van het bouwkundig erfgoed.

Er kan gedeeltelijk worden tegemoetgekomen aan de vraag van de commissie om de toelatingsplicht Art. 5. 5° te beperken. Bij art.5.5° wordt de volgende uitzondering toegevoegd: 'Deze toelatingsplicht geldt niet voor het nutsgebouw en de muurserre in de moestuin, de gerenoveerde hoeve Langestraatje 25 en de dienstwoning van de vroegere stoeterij.'

Met betrekking tot toelatingsplicht 6° wijst de commissie er op dat de gelijkvloerse verdieping van het oostelijk bijgebouw en van de dienstwoning van de stoeterij niet fotografisch kon gedocumenteerd werden. De commissie vraagt deze toelatingsplicht aldus niet toe te passen op deze ruimten.

Antwoord: De opmerking van de commissie wordt bijgetreden. In de toepassingsplicht Art.5.6° zal duidelijk worden aangegeven op welke ruimten deze toelatingsplicht toepasbaar is.

Met betrekking tot toelatingsplicht 13° merkt de commissie op dat de formulering afwijkt van de toelatingsplichten zoals voorzien in het onroerenderfgoedbesluit (art.6.2.4, 5° en art.6.2.6,7°). Dit impliceert dat voor het wijzigen van elke boom of struik op het domein (m.u.v. dode bomen en niet meer productieve fruitbomen) een toelating moet worden aangevraagd. Dit lijkt weinig realistisch. De commissie vraagt daarom aan te vullen dat het enkel bomen en struiken betreft die opgenomen zijn in het beschermingsbesluit of in een goedgekeurd beheersplan. Ook in dit verband is de opmaak van een duidelijk overzicht van de meest waardevolle bomen en struiken aangewezen (zie ook par. 5).

Antwoord: Er wordt een bijkomende figuur (5.4.) toegevoegd aan het inhoudelijk dossier met situering van de houtige erfgoedelementen (bomencollectie).

- *Toelatingsplicht 15° betreft het aanleggen, wijzigen of uitbreiden van verhardingen, ongeacht de oppervlakte. Het is onduidelijk waarom hier aldus een strengere toelatingsplicht wordt voorzien dan gebruikelijk (art. 6.2.4, 5° en 6.2.6, 8°). De commissie vraagt dit te motiveren of het gebruikelijke oppervlaktecriterium toe te voegen.*

Antwoord: Verspreid over de site bevinden zich authentieke verhardingsmaterialen, soms ook over een kleine oppervlakte. Meer bepaald gaat het om kasseiverhardingen op bruggen, op paden, in dreven en bij poorten. Zij zijn ook telkens bij de erfgoedelementen vermeld. Het aanleggen, wijzigen of uitbreiden van nieuwe of bestaande verhardingen kan een impact hebben op de erfgoedwaarde en wordt daarom best onderworpen aan een toelatingsplicht ongeacht de oppervlakte.

- *Wat de toelatingsplichten 23° tot en met 25° betreft, is het onvoldoende duidelijk op welke manier deze verband houden met de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van de te beschermen site. De commissie vraagt hieromtrent verdere verduidelijking of schrapping.*

Antwoord: Deze toelatingsplichten (Art. 5. 23° tot 25°) worden geschrapt.

De commissie formuleert enkele bemerkingen bij het inhoudelijke dossier:

- *De geschiedenis van het eigendom en de bouwhistoriek van het kasteel, waaronder de eind 19de en begin 20ste-eeuwse restauratie en uitbreiding naar ontwerp van Victor Durlot worden uitvoerig geschetst en goed gedocumenteerd. Dit is positief.*
- *Het is tevens positief dat het inhoudelijk dossier veelvuldig verwijst naar historisch kaartmateriaal, oude foto's, mutatieschetsen. Een deel hiervan werd opgenomen in een aparte documentatiebijlage. Samen met de kaart met situering van de erfgoedelementen is deze informatie belangrijk voor een goedbegrip van het onroerend goed en het dossier.*
Er is echter nog heel wat belangrijk documentatiemateriaal dat niet in de documentatiebijlage werd opgenomen. De commissie vraagt deze bijlage verder aan te vullen. Aanvullend suggereert de commissie om in de tekst van het inhoudelijk dossier verwijzingen op te nemen naar de documentatiebijlage en de fotoregistratie. Eventueel kunnen deze worden aangevuld met een kaart waarop de plaats wordt aangeduid waar de foto's genomen werden. Op die manier kan het inhoudelijk dossier nog beter inzichtelijk worden gemaakt.

Antwoord:

Niet alle documentatiemateriaal kan vrijelijk worden opgenomen in bijlage 5.4. *Documentatie* van het inhoudelijk dossier, temeer omdat het niet in copyright is van het agentschap. In het inhoudelijk dossier wordt in de voetnoten duidelijk verwezen naar de publicaties of de bronnen, waarop de informatie is gebaseerd.

Er is al een bijlage toegevoegd aan het inhoudelijk dossier met locatie van de opmerkelijke erfgoedelementen (5.3 Situeringsplan opmerkelijke erfgoedelementen). Een nieuwe bijlage aan het inhoudelijk dossier zal worden toegevoegd met locatie van het houtig erfgoed. (5.4. Situering opmerkelijke houtige erfgoedelementen).

Een aanduiding op kaart van alle genomen foto's is geen vormvereiste voor het dossier. Op deze vraag van de commissie kan niet worden ingegaan. Bovendien worden de interieurfoto's en hun situering (wegens privacygevoelig) niet toegankelijk gemaakt voor publicatie of voor derden.

Conclusie:

Het advies van de VCOE heeft invloed op het inhoudelijk dossier en op het ministerieel besluit.

1.4. Opmerkingen van de zakelijkrechthouders

De opmerkingen werden gevraagd op 5 april 2019.

Eén zakelijkrechthouder gaf op 5 juni 2019 schriftelijke opmerkingen over de bescherming van het onroerend goed via een raadsman.

Een tweede zakelijkrechthouder maakte via dezelfde raadsman identieke opmerkingen bij schrijven van 05 juni 2019.

De opmerkingen maken integraal deel uit van het beschermingsdossier. Omwille van privacy-redenen zijn de opmerkingen van de zakelijkrechthouder anoniem opgenomen in dit document. Het beschermingsdossier bevat een overzicht van de opmerkingen en de gegevens van de zakelijkrechthouders.

De opmerkingen zijn in beide documenten identiek en worden daarom gezamenlijk behandeld.

Behandeling van de opmerkingen:

1.4.1. Opmerking 1

De beschrijvingen geven vaak te veel details over het persoonlijke of familielevens van de eigenaars: zoals benamingen, levensloop etc. die geen enkele band hebben met de erfgoedwaarde en zeker geen toegevoegde waarde hebben voor het vakkundig behandelen van het dossier. Deze elementen zouden niet in het beschermingsdossier moeten voorkomen want behoren tot het familielevens.

Antwoord:

De (familie-)geschiedenis is relevant voor de historische beschrijving van het kasteeldomein. De aangehaalde gegevens in het inhoudelijk dossier werden reeds vroeger gepubliceerd waardoor ze algemeen geconsulteerd kunnen worden. De bronnen worden correct vermeld in het inhoudelijk dossier.

Niettemin kan gedeeltelijk tegemoetgekomen worden aan het bezwaar door een aantal minder relevante (familiale) zaken te schrappen in het inhoudelijk dossier (onder punt 1.2.2. op pagina 9 en 10 van 53).

1.4.2. Opmerking 2

De eigenaar wenst tevens dat de effectieve privéruimten niet worden beschreven, noch dat er foto's hieromtrent worden opgenomen in het beschermingsdossier.

Tijdens het overleg kwam het punt van de privacy aan bod. Er werd duidelijk gesteld dat bij het opstellen van de beheersplannen de beheerder kon vragen de elementen over het interieur niet te ontsluiten, al zijn die wel voor de administratie beschikbaar voor premies, vergunningen en toelatingen. Hetzelfde zou moeten gelden voor de beschrijvingen in het beschermingsbesluit en de bijgevoegde documenten zelf die algemeen kunnen zijn en waarbij de zeer expliciete details en schikking van de lokalen niet publiek kunnen worden gemaakt bv. tijdens het openbaar onderzoek of in publieke databanken en dit voor evidente redenen. Dit is ook in de lijn met het Arrest van het Grondwettelijk Hof van 1 oktober 2015 nr. 132/2015 over fotograferen van interieurs.

Vakkundige beschrijvingen zoals opgesteld in het dossier zijn equivalent met een foto. De nodige informatie mag wel gegeven worden voor de behandeling van het dossier of voor de bevoegde Commissie maar moet o.i. ook intern blijven onder toezicht van de "Data Protection Officer".

Antwoord:

Het ministerieel besluit beschrijft uitsluitend de kenmerkende vaste interieurelementen (onroerend door bestemming).

De fotoregistratie van het interieur van de privéruimten wordt door het agentschap niet publiek gemaakt noch ter beschikking gesteld van derde partijen.

Om tegemoet te komen aan de gevoeligheid van de zakelijkrechthouders worden de beschrijvende erfgoedelementen onder Art.2. 25°, 26° en 27°, privéruimten van het kasteelgebouw (westelijke kasteelvleugel), verder beperkt in het ministerieel besluit, maar de beschrijving ervan blijft behouden in het inhoudelijk dossier. De interieurfoto's van de privéruimten van de westvleugel nr. 137 tot en met nr. 142 worden uit de Bijlage 2. Fotoregistratie bij het ministerieel besluit verwijderd.

Het behoort tot de discretionaire beoordelingsbevoegdheid van het agentschap Onroerend Erfgoed om te beoordelen of het interieur van een onroerend erfgoed al dan niet beschermenswaardig is.

Een beschrijving van een leefruimte is onderdeel van een persoonlijke levenssfeer, maar is geen persoonsgegeven dat valt onder het recht op privacy, beschermd door de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Bij de beschrijving van de erfgoedelementen wordt steeds rekening gehouden met de privacy van de zakelijkrechthouders. Een vakkundige en ruime beschrijving van een ruimte is niet gelijk te stellen met een foto.

De verwijzing naar het Arrest van het Grondwettelijk Hof van 1 oktober 2015 nr. 132/2015 over het fotograferen van interieurs, is in deze niet relevant. Het Grondwettelijk Hof sprak zich enkel uit over de fotoreportage bij het beschermingsdossier en niet over beschrijvingen van ruimtes. [GwH: *[..]bijgevolg dient de fotoregistratie conform het recht op eerbiediging van het privéleven aldus te worden geïnterpreteerd dat zij slechts betrekking heeft op de toestand van het beschermde goed, met uitsluiting van elementen die tot de privésfeer behoren. [..]*]

1.4.3. Opmerking 3

Herstel dient begrepen te worden als restauratie. De beschrijving gaat op een aantal punten veel te ver in zaken die eigenlijk behoren tot het beheersplan of een rapport van monumentenwacht. Die hebben dan ook geen toegevoegde waarde voor de bescherming zelfs al zijn zij interessant voor het beheer en toekomstige werken. Zoals uw administratie al bevestigd heeft bij de evaluatie van het decreet moeten de beheerdoelstellingen tamelijk algemeen en soepel zijn. [..]

Antwoord:

Artikel 3 van het voorstel tot voorlopig beschermingsbesluit legt beheersdoelstellingen voor het beschermde onroerend erfgoed vast. De beperkingen opgelegd aan het onroerend goed strekken tot het behoud van de erfgoedwaarden en -elementen. De beheersdoelstellingen hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden tot doel. Zij zijn richtinggevend om de erfgoedwaarden te verbeteren of te versterken.

Gelet op de fysische toestand van welbepaalde erfgoedelementen is het voor het behoud ervan aangewezen dat in de toekomst ook het herstel zou worden aangevat. Uiteraard kunnen deze werken verder geconcretiseerd worden in een beheersplan.

Er wordt wel tegemoet gekomen aan de vraag van de zakelijkrechthouders om de beheersdoelstellingen meer algemeen te houden. De verwijzing naar 'herstel' wordt geschrapt uit de beheersdoelstellingen met betrekking tot het bouwkundig erfgoed in de art. 3.1° tot art 3.23°. De aanhef van art. 3 wordt geherformuleerd.

1.4.4. Opmerking 4

In het ontwerp van ministerieel besluit tot voorlopige bescherming werden opmerkingen en voorstellen tot wijziging aangebracht. De zakelijkrechthouders onderschrijven de motivering van de bescherming en hebben hieromtrent geen opmerkingen. Zij gaan akkoord met de afbakening van het beschermingsvoorstel, met uitzondering van het interieur van de privéruimten van de westvleugel van het kasteel en van de beide bijgebouwen met het oog op de bescherming van hun privéleven. Zij vragen de beschrijvingen te schrappen zowel in het ministerieel besluit als in het inhoudelijk dossier.

Antwoord:

Wat betreft de vraag om schrapping van de interieurbeschrijvingen van de privéruimten wordt verwezen naar het antwoord onder punt 1.4.2. Opmerking 2.

Om tegemoet te komen aan de gevoeligheid van de zakelijkrechthouders worden de beschrijvende elementen van de privéruimten van de westelijke kasteel vleugel (art.2. 26°, 27° en 28°) beperkt in het ministerieel besluit, maar blijft de beschrijving ervan behouden in het inhoudelijk dossier. De interieurfoto's van de privéruimten van de westvleugel nr. 137 tot 142 worden uit de *Bijlage 2. Fotoregistratie* bij het ministerieel besluit verwijderd.

Op de vraag tot volledige schrapping van de beschrijving van deze privéruimten uit de afbakening als monument kan echter niet worden ingegaan.

1.4.5. Diverse opmerkingen werden overgemaakt via correcties in de voornoemde teksten.

1.4.5.1.

De zakelijkrechthouders noteerden volgende opmerkingen en inhoudelijke verbeteringen bij de beschrijving van de erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument onder artikel 2 van het ministerieel besluit en overeenkomstig in het inhoudelijk dossier onder hoofdstuk 1.3.:

Antwoord:

- Art.2. 1° en 46°: het inkomhek en het hekwerk van de moestuin is inderdaad hoofdzakelijk wit geverfd, maar vertoont nog sporen van een schildering in rood. In het voorstel tot ministerieel besluit zal het schilderwerk meer algemeen worden geduid. De grille, die nog op vroegere foto's stond, is inderdaad verdwenen en zal worden geschrapt;
- 2°: het eigenlijke wapenschild is verdwenen. Enkel de ijzeren plaat is nog aanwezig. Dit wordt aangepast;
- 5°: enkel de eerste verdieping van de oostkant van het hoofdgebouw is voorzien van buitenluiken. Dit wordt aangevuld.
- 8°: de beschrijving van de kasseien en de bestrating zal worden aangepast; De Louvre luiken zijn op de verdiepingen verdwenen. Dit wordt aangepast;
- 14°: er wordt aangevuld dat één van de beide deuren blind is;
- 24°: het is correct dat het gedeelte van het plafond onder het salon aangepast is. De situatie werd correct weergegeven in het inhoudelijk dossier. Uiteraard is het betonnen gedeelte geen erfgoedelement;
- 25°, 26°, 27° en 31°: de zakelijkrechthouders willen omwille van hun privéleven de private ruimten van de westvleugel en oostelijk dienstgebouw niet opgenomen zien in de bescherming.

Antwoord:

Er wordt verwezen naar antwoord 1.1.2. Opmerking. Om tegemoet te komen aan de gevoeligheid van de zakelijkrechthouders wordt de beschrijving Art.2. 25°, 26°, 27° van de privéruimten in de westvleugel van het kasteelgebouw beperkt in het ministerieel besluit, maar blijft de beschrijving ervan behouden in het inhoudelijk dossier.

De erfgoedwaarden van de westvleugel, zoals gemotiveerd in het beschermingsbesluit, zijn dermate hoog dat een bescherming van deze ruimten te verantwoorden valt vanwege het algemeen belang;

- 28° en 29°: de zolderruimtes en de kelderruimtes van de westvleugel konden niet worden betreden door de erfgoedonderzoekers. De beschrijving is gebaseerd op foto's aangeleverd door de zakelijkrechthouders. De beschrijvingen van de zolders en de kelders worden aangepast volgens de aangereikte gegevens van de zakelijkrechthouders;
- 30°: er wordt verduidelijkt dat een gedeelte van de ramen werd vernieuwd.
- 31°: het gedeelte van het plafond in beton is geen erfgoedelement. De beschrijving van het trapje is gebaseerd op foto's aangeleverd door de zakelijkrechthouders. De beschrijving van de trap wordt aangepast;

- 34°: het glasraam werd slechts visueel waargenomen vanop afstand. De toestand van het glasraam wordt aangevuld onder punt 8° (exterieur westvleugel);
- 35°: de omschrijving van het materiaal van de vloer wordt aangepast;
- 38°: het betreft inderdaad een stenen trap met houten balustrade.
- 39°: de staldeuren zijn geschilderd in het wit. Het beslag werd rood geschilderd. Dit wordt verduidelijkt;
- 41°: de stallen: noord en west werden verwisseld. Dit wordt gecorrigeerd;
- 42°: het balkon is inderdaad verweerd en slechts gedeeltelijk intact. De beschrijving wordt aangepast;
- 48°: de bomencollectie wordt meer gespecificeerd. Er wordt een bijkomende figuur (5.4. bij het inhoudelijk dossier) toegevoegd met situering van de houtige erfgoedelementen (bomencollectie).

1.4.5.2.

De zakelijkrechthouders wensen diverse beheersdoelstellingen van artikel 3 van het ministerieel besluit aan te passen of te herformuleren. Zij menen dat bepaalde zaken beter worden opgenomen in een beheersplan.

Antwoord:

De beheersdoelstellingen betrachten een optimale instandhouding van de erfgoedwaarden. Deze doelstellingen kunnen beschouwd worden als aanbevelingen en vormen het instrument op basis waarvan een goed beheersplan kan worden opgemaakt en beoordeeld.

De zakelijkrechthouders wensen veel zaken door te verwijzen naar een later op te maken beheersplan. Een beheersplan is echter de verdere uitwerking door de zakelijkrechthouders of gebruikers van de richtinggevende beheersdoelstellingen van de bescherming.

Uiteraard stimuleert de Vlaamse overheid de opmaak van beheersplannen. Ze faciliteren het beheer van onroerend erfgoed en de afstemming tussen de betrokken actoren en beheersactiviteiten. Beheersplannen zijn een opstap voor financiële ondersteuning en verminderen de planlast voor de betrokken partijen. Voor sommige werken opgenomen in het beheersplan hoeft geen toelating aangevraagd te worden. De planmatige aanpak zorgt bovendien voor een efficiëntere en duurzamere inzet van financiële middelen.

Antwoord op de opmerkingen bij volgende beheersdoelstellingen:

- Art.3.1° en Art.3.2°: de zakelijkrechthouders stellen een herformulering voor van beide algemene beheersdoelstellingen. De beide beheersdoelstellingen worden herwerkt in een aparte algemene formulering voorafgaand aan de specifieke beheersdoelstellingen;
- Art.3.6°: de woorden 'in hout' worden geschrapt;
- Art.3.13°: het betreft een aanbeveling om het goudlederbehang duurzaam te bewaren en de hoge erfgoedwaarde te verbeteren en, indien noodzakelijk, ook te restaureren. De specifieke maatregelen kunnen worden gevat in een beheersplan;
- Art.3.17°: de concrete verwijzing naar de regularisatieproblematiek en naar het gevoerde ontwerp onderzoek worden uit deze passage geschrapt;
- Art.3.18°: herstel van de eenvormigheid van de bakstenen gevels is wenselijk. Enkel een bouwhistorische analyse op het ogenblik van een restauratie kan uitsluitsel geven of er nog oorspronkelijke muuropeningen aanwezig zijn. De doelstelling wordt in die zin aangepast;
- Art.3.19°: deze doelstelling wijst op een mogelijk mankement in de bouwfysische toestand en is gericht op toekomstig behoud en, indien noodzakelijk, op restauratie. Een stabiliteitsonderzoek kan aangewezen zijn;
- Art.3.25°: het opnemen van deze passage vloeit voort vanuit de opgelegde bepaling om een inschatting te maken of de beschermingsprocedure aanleiding kan geven tot plannen of projecten met significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen in de hier aanwezige speciale beschermingszone van het Europese

Habitatrichtlijngebied. De conclusies hierover zijn verwerkt in een nota ten behoeve van een passende beoordeling, die door het Agentschap voor Natuur en Bos op 12 april 2019 gunstig werd geadviseerd. De essentie daaruit is ook relevant voor het toekomstige erfgoedbeheer en is daarom opgenomen bij de beheersdoelstellingen. Enkel de meer concrete passages over aangepast en natuurgericht beheer, die verder in een geïntegreerd beheersplan kunnen worden opgenomen, worden hier geschrapd;

- Art.3.33°: het schilderwerk van de staldeuren, de toegangshekken, van het buitenschrijnwerk van de dienstwoning en van het ijzeren pijlerhek. Het opnieuw aanbrengen van de kasteelkleuren kan een materiele herwaardering betekenen van de historische erfgoedwaarde van het kasteeldomein;

Conclusie:

Er wordt ingegaan op de opmerkingen van de zakelijkrechthouders om de beheersvisie meer werkbaar voor de toekomst te houden door enkele beheersdoelstellingen te herformuleren of beknopter te omschrijven. Enkele passages worden ook geschrapd.

De zakelijkrechthouders wensen de verbodsbepalingen onder Art. 3. van het voorstel tot ministerieel besluit (1°, 2° en 3°) geschrapd te zien. Zij menen dat de motivering van de erfgoedwaarden en de beschrijving van de erfgoedelementen en -kenmerken voldoende garanties bieden om het behoud van de historische configuratie van het ereplein met zijn kasteelgebouwen en van de stoeterij met binnenkoer te waarborgen.

Antwoord:

De motivering van de zakelijkrechthouders wordt gevolgd. Onder Art.3. worden de specifieke verbodsbepalingen 1°, 2° en 3° geschrapd in het voorstel tot ministerieel besluit.

1.4.5.3.

De zakelijkrechthouders vinden een aantal toelatingsplichtige werken onder artikel 5 niet of minder van toepassing:

Antwoord:

- Art.5.6°, g): de uitzondering is geformuleerd met het oog op de bijzondere zorg voor de ruimten met goudlederbehangsels en ter bescherming van het historische schrijnwerk en lambriseringen. Gelet op deze zeer waardevolle maar veelal fragiele erfgoedelementen worden de werken voor de oostelijke kasteelwing of 'Oud kasteel' hier wel toelatingsplichtig gesteld;
- Art.5.9°: dit betreft geen verbodsbepaling. De toelatingsplicht kadert louter in het 'niet ontsieren' van het architecturale uitzicht en van de beeldwaarde van de stoeterij; Om tegemoet te komen aan de bezorgdheden van de zakelijkrechthouder over de dagelijkse werking van de manege wordt een bijkomende uitzondering toegevoegd voor korte en in de tijd beperkte evenementen;
- Art.5.13°, Art.5.14° en Art.5.18°: deze toelatingsplichtige werken worden standaard geformuleerd. Wanneer een (geïntegreerd) beheersplan is opgemaakt en daarin geplande ingrepen zoals vellingen, aanplantingen of het organiseren van evenementen zijn opgenomen, dan is er gedurende de looptijd van het beheersplan een vrijstelling van deze toelatingsplicht ingebouwd. De standaardformuleringen worden aangehouden, temeer omdat het huidige natuurbeheersplan in opmaak niet de volledige beschermingsperimeter omvat.

1.4.5.4.

De voorgaande opmerkingen corresponderen met de opmerkingen gemaakt in het inhoudelijk dossier, zodat deze reeds beantwoord werden. De aanpassingen zullen overeenkomstig gebeuren.

Conclusie: De opmerkingen van de zakelijkrechthouders hebben invloed op het inhoudelijk dossier en op het ministerieel besluit.

1.5. Aanvullingen

De kadastrale perceelnummers binnen de beschermde afbakening ondergingen een wijziging. Onder artikel 1 worden de kadastrale perceelnummers administratief aangepast aan de huidige situatie.

De afbakening van het beschermd monument blijft ongewijzigd. Het plan in bijlage 1. bij het ministerieel besluit wordt aangepast volgens de meest recente kadastergegevens. Het omgevingsplan in bijlage 5.1. bij het inhoudelijk dossier wordt aangepast volgens de meest recente kadastergegevens.

Conclusie: de aanvullingen hebben invloed op het ministerieel besluit en op het inhoudelijk dossier.

Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast: in artikel 1. van het ministerieel besluit worden de perceelnummers 133 F, 133 G, 133 H, 133 M en 133 P geschrapt en worden de perceelnummers 133 S en 133 R toegevoegd.

Bijlage 1. Plan bij het ministerieel besluit wordt aangepast volgens de meest recente kadastergegevens.

Onder hoofdstuk 5. Bijlagen bij het inhoudelijk dossier wordt in punt 5.1. Omgevingsplan het plan aangepast volgens de meest recente kadastergegevens.

1.6. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen en de opmerkingen van de zakelijkrechthouders hebben invloed op het inhoudelijk dossier en/of het ministerieel besluit.

1.6.1. Het inhoudelijk dossier wordt als volgt aangepast:

In de omschrijving van het monument worden ook de 'toegangshekken' expliciet toegevoegd (pagina 2 van 53).

De inhoudelijke verbeteringen bij de beschrijving van de erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument en de formulering van de erfgoedwaarden, worden in het inhoudelijk dossier aangebracht, zoals aangereikt door de zakelijkrechthouders, onder hoofdstuk 1.3. *Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken* en 2.1. *Evaluatie van de erfgoedwaarden*.

Onder hoofdstuk 2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming worden de constructies en elementen zonder erfgoedwaarde toegevoegd (pagina 47 van 53):

'Volgende constructies en elementen zijn zonder erfgoedwaarde: longeerpiste en mestopslag; overdekte rijpiste; vrijstaande paardenstallen; zadelhuis; hooiopslagplaats; jurytorentje; kleine gerenoveerde hoeve (Langstraatje 25)'

De concrete verwijzingen naar de lopende regularisatieproblematiek aangehaald in voetnoot 52, onder 2.4.2. Omgeving – ruimtelijke ordening en bij de onuitgegeven bronnen worden

geschrapt. De intenties voor de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan voor de site worden toegevoegd onder 2.4.2.

Onder hoofdstuk 5. Bijlagen bij het inhoudelijk dossier wordt in punt 5.1. Omgevingsplan het plan aangepast volgens de meest recente kadastrergegevens.

Onder hoofdstuk 5. Bijlagen bij het inhoudelijk dossier wordt in punt 5.3. Situering opmerkelijke erfgoedelementen aangevuld met de lijst van de constructies zonder erfgoedwaarde.

Onder hoofdstuk 5. Bijlagen bij het inhoudelijk dossier wordt bijlage 5.4. situering opmerkelijke houtige erfgoedelementen toegevoegd.

1.6.2. Het ministerieel besluit wordt als volgt aangepast:

Er worden ook enkele kleine correcties aangebracht in de formulering van de erfgoedwaarden.

Onder Artikel 1. worden de kadastrale perceelnummers administratief aangepast als volgt:

[..], bekend ten kadaster:

Grimbergen, 6de afdeling, sectie A, perceelnummers 54, 100/2A, 101, 102, 103A, 106A, 107A, 108, 109A, 110/2A, 110A, 110B, 110D, 110E, 111B, 112, 113, 114, 115, 115/2, 124 (deel), 128A, 131/C, 132D, , 133N, 133R, 133S, 136M, 137K, 138, 139F, 139H, 139K, 139L, 140E, 142A, 143B, 143C en deel uitmakend van het openbaar domein;

en

Grimbergen, 6de afdeling, sectie B, perceelnummer 308/2.

Onder Artikel 1. in de omschrijving van het monument wordt het woord 'toegangshekken' toegevoegd.

Onder Artikel 2. betreffende de erfgoedelementen- en kenmerken worden kleine correcties aangebracht in de beschrijvingen van de erfgoedelementen.

Onder Art.2.8° wordt de volgende zin toegevoegd:

'[...] Het glasraam is een vervanging van een vroeger glas-in-loodvenster met de familiewapens van le Candele-Lunden, beschadigd tijdens de Tweede Wereldoorlog. [...].'

Art.2. 25°, Art.2. 26° en Art.2. 27° worden vervangen door Art. 2.25°, dat luidt als volgt:

'25° het interieur in de westelijke kasteelvleugel of 'Nieuw kasteel'. De opgefriste inrichting van de ruime inkomhal en de aanliggende salons zijn van jongere datum en zijn uitgevoerd in een verfijnde en rustige neoclassicistische stijl. De inkomhal eindigt op een traphal, die gelegen is binnen de volume-uitbreiding van 1904 met bewaarde houten bordestrap.'

Onder Artikel 3. worden de beheersdoelstellingen geherformuleerd en herschikt, rekening houdend met het advies van de VCOE en met de opmerkingen van de zakelijke rechthouders.

Art.3. wordt in zijn geheel vervangen als volgt:

Art. 3. De algemene doelstelling van de bescherming als monument is het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. Elke ingreep moet de beschermde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen respecteren en ondersteunen. Dit vereist een geïntegreerde en duurzame aanpak waarbij de impact van ingrepen op het geheel wordt afgewogen en waarbij de draagkracht niet wordt overschreden. Het maximaal behoud van authentiek materiaal is daarbij belangrijk, zonder elke vernieuwing te willen uitsluiten. Dit veronderstelt vakkundig onderhoud en conserverende ingrepen, maar

ook de toepassing van een duurzame beheers- en ontwikkelingsvisie om het behoud van het erfgoed in de toekomst te garanderen.

Voor het beschermd monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de bescherming beoogt het behoud van de hoge ensemblewaarde van alle gebouwde elementen gevormd door de éénheid van stijl toegepast op het exterieur van het kasteel en de bijgebouwen, maar ook op de stalvleugels en de dienstwoning van de vroegere stoeterij. Het behoud van de typerende stijkenmerken van de neotraditionele zand- en baksteenstijl vormt een kerndoelstelling van de bescherming. De herkenbaarheid van de vormgeving van de buitengevels en van de complexe bedakingen van alle bouwvolumes wordt vooropgesteld;
- 2° de bescherming beoogt het behoud van de historische configuratie en de herkenbaarheid van de typologie van een kasteelcomplex, nog sterk refererend naar een feodaal kasteel met flankerende losstaande bijgebouwen geschikt in een U-vorm rondom een open ereplein binnen een volledig omgracht kasteelleiland toegankelijk via een poortgebouw met boogbrug;
- 3° met betrekking tot het exterieur van alle bouwvolumes binnen het beschermde kasteeldomein, meer bepaald het kasteel, de voormalige stoeterij met dienstwoning, de bijgebouwen, het poortgebouw met brug, het lustpaviljoen, de houten schuur in de moestuin, beoogt de bescherming het behoud van de buitenarchitectuur, qua volumewerking, herkenbaarheid van de typologie, bouwhoogte, gabarit, beeldwaarde, materiaalgebruik en afwerking, met inbegrip van het schrijnwerk, de decoratieve gevelementen, het siersmeedwerk en de dakbekroningen. Voor het nutsgebouw en de muurserre in de moestuin is het behoud van de buitenarchitectuur, qua volumewerking, herkenbaarheid van de typologie, bouwhoogte, gabarit en beeldwaarde belangrijk;
- 4° het behoud van de neotraditionele vormgeving van de venster- en deuropeningen in de buitengevels van het kasteelgebouw, van het oostelijk en het westelijk bijgebouw en van het lustpaviljoen is essentieel. Indien vervanging van het buitenschrijnwerk noodzakelijk is, is het aangewezen te opteren voor een vervanging naar historisch model dat aansluit bij het oorspronkelijke ontwerp;
- 5° bij omvangrijke restauratieve ingrepen in de buitengevels, aan de dakconstructies en aan de binnenmuren van het kasteelgebouw kan een bouwhistorisch onderzoek en materieel-technisch onderzoek waardevolle informatie vrijgeven over het oude feodale kasteel, waarover nog weinig historische gegevens beschikbaar zijn;
- 6° de in kern authentieke hoektoren vormt een te behouden verbindingselement met het 'Oud kasteel';
- 7° specifiek voor de oostelijke kasteelvleugel of 'Oud kasteel' wordt het behoud van de bestaande planindeling, van de binnenstructuren op het gelijkvloerse niveau en op de bovenliggende niveaus vooropgesteld;
- 8° het interieur van de oostelijke kasteelvleugel of 'Oud kasteel' vormt de kern van de bescherming. Bijzondere aandacht wordt gevraagd voor de luxueuze aankleding en decoratie van alle voorname vertrekken. Het behoud wordt beoogd van de bijna museale collectie van de authentieke laatgotische en renaissance schoorsteenmantels, van de paneeldeuren en de lambriseringen in renaissancestijl, de balklagen met geornamenteerde kraagstenen en plafondbeplanking, het vensterschrijnwerk van de kruis- en kloostervensters ingevuld met glas in lood en soms met figuratieve medaillons, de binnenluiken en in het bijzonder van de decoratieve goudlederbehangsels en andere wandbehangsels op de muurwanden;
- 9° de waardevolle collectie van 17de- en 18de-eeuwse goudlederbehangsels van verschillende types, patronen en motieven in de diverse kamers van de oostvleugel of 'Oud kasteel' vertonen lacunes en ook aantasting van het materiaal. Goudlederbehangsel is een delicate materie met een ingewikkelde samenstelling en vraagt daarom specifieke zorgen en blijvend nazicht. Om de erfgoedwaarde te verhogen is daarom een duurzame conservatie en/of restauratie te overwegen;

- 10° de kruis- en kloostervenster in de muuropeningen van het 'Oud kasteel' en de kleine lichtopeningen in de muren van de hoektoren zijn ingevuld met glas-in-loodramen, waarvan sommige een centraal medaillon van gebrandschilderd glas met gekleurde figuratieve tekening hebben. De bescherming beoogt het behoud van de hoge erfgoedwaarde van de medaillons;
- 11° de bescherming beoogt het behoud van de historische inkom tot het kasteleiland via de gekasseide boogbrug en het monumentale poortgebouw in directe relatie tot het behoud van de formele aanleg van het ovaalvormige, grotendeels gekasseide ereplein met beboomd gazon en vlakke brug;
- 12° voor het behoud van het oostelijk bijgebouw en van het westelijk bijgebouw zijn van belang: de vormgeving, de herkenbaarheid van de typologie, de beeldwaarde, het buitenaanzicht, de bouwhoogte, het gabarit, de materialentypologie, de inplanting binnen het kasteleiland en de ruimtelijke en visuele verbondenheid met het kasteelgebouw. De woonruimten binnen de beide bijgebouwen zijn aangepast en hebben weinig erfgoedelementen bewaard, waardoor hier meer mogelijkheden zijn voor aanpassingen en nieuwe invullingen;
- 13° de bescherming beoogt het behoud van de historische configuratie van de vroegere stoeterij als een semi-gesloten complex samengesteld uit drie grote stalvleugels met poortgebouw geschikt rondom een bijna driehoekvormig binnenplein en met aangebouwde dienstwoning aan de straat. Een opwaardering van het geheel, vertrekkende vanuit een totaalvisie en uitgaande van een groepering van functies kan tot een passende invulling van het gebruik van de gebouwen leiden, bijvoorbeeld als manege of stoeterij;
- 14° voor het behoud van de dienstwoning, de grote stalvleugels en het poortgebouw van de stoeterij zijn van belang: de vormgeving, de herkenbaarheid van de typologie, de beeldwaarde, het buitenaanzicht, de bouwhoogte, het gabarit, de materialentypologie, de inplanting op de binnenplaats en de ruimtelijke en visuele verbondenheid tussen de stalvleugels. De beeldwaarde van de dienstwoning kan verhoogd worden door de later toegevoegde leien op de westgevel te verwijderen. De leefruimten in de dienstwoning zijn aangepast en bezitten geen waardevolle erfgoedelementen, waardoor hier meer mogelijkheden zijn voor aanpassingen en nieuwe invullingen, mits dit geen negatieve invloed heeft op de uitwendige erfgoedkenmerken en -elementen van de dienstwoning;
- 15° de historische stalvleugels hebben nood aan een totale heropfrissing;
- 16° een opwaardering van de binnenplaats van de stoeterij is na te streven, teneinde de zichten op de architecturaal waardevolle stalvleugels opnieuw vrij te maken. Het verhogen van de algemene beeldwaarde kan bereikt worden door het oorspronkelijk en open karakter van de driehoekige koer terug te brengen. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de oorspronkelijke kasseiverharding. Bij herstel of heraanleg wordt het aanvullen van ontbrekende gedeelten met gelijksoortige materialen aanbevolen;
- 17° de historische verbondenheid tussen het kasteel en de site van de vroegere stoeterij kan visueel versterkt worden door het bestaande verbindingspad binnen de parkaanleg te herstellen;
- 18° de bescherming beoogt het behoud van de houten schuur met zijn kenmerkende rustieke (knoest)architectuur;
- 19° de bescherming beoogt het behoud en het aangepast beheer van de structuur van de laat 19de-eeuwse parkaanleg met verlandschappelijke walgracht, graasweiden, hooiweiden en parkbosbestanden;
- 20° de bescherming beoogt tegelijk het behoud van het bosrijke aspect in de kleine parkbosbestanden, in overeenstemming met de kwaliteitsdoelstellingen voor de corresponderende habitattypes en dierenpopulaties. Specifieke populatiedoelstellingen voor bedreigde diersoorten en kwaliteitsdoelstellingen voor bijzondere habitatkenmerken dienen in acht genomen te worden. Tijdelijke publieksactiviteiten in het park kunnen worden georganiseerd, mits deze geen permanente nadelige invloed hebben op de erfgoedwaarden en de fauna en flora;
- 21° de beide toegangsdriven dienen behouden te blijven. Bij een procentueel hoge uitval van dreefbomen dient een herstel te gebeuren door een gelijkjarige heraanplant met

kwantitatieve en gelijksoortige bomen volgens de huidige plantafstanden en plantverbanden. Het kasseiwerk in de zuidelijke toegangsdreef dient behouden te blijven. De zichtas vanuit de oostelijke toegangsdreef op de hoektoren van het 'Oud kasteel' dient gerespecteerd te worden. De bestaande afsluitpalen ter hoogte van de Westvaardijk dienen behouden te blijven, wenselijk met herstel van de kettingen. De beschadigde exemplaren kunnen vervangen worden, eventueel door verplaatsing van de twee afsluitpalen ter hoogte van het Langstraatje;

- 22° het eventueel herwaarderen van paden in het park dient zich te baseren op een studie van het historisch kaartmateriaal, terreinanalyse en indien nodig een tuin-archeologisch onderzoek;
- 23° de moestuin dient herkenbaar te blijven als een deels afgesloten tuinruimte door behoud van de bakstenen ommuring in het noorden en het oosten, de omhaging in het westen en de gracht in het zuiden. Aan de noordzijde, in relatie tot de te bewaren muurserre, het nutsgebouw en de waterput, kan een open tuinkarakter nagestreefd worden. De muurserre kan op basis van de vroegere omvang heropgebouwd worden en samen met het nutsgebouw herbestemd worden. De recentere verbossing aan de zuidzijde kan verwijderd worden en vervangen door een meer geschikt grasland- of boshabitat. Het hekwerk van de centrale toegang van de noordelijke tuinmuur en de deuropening in de oostelijke tuinmuur dienen behouden te blijven;
- 24° voor de kleine hoeve met muurserre geldt het behoud van de inplanting van het hoofdvolume met naastliggende moestuin;
- 25° de bijzondere bomengroepen en solitaire parkbomen, opgenomen in het beschermingsbesluit of in een goedgekeurd beheersplan, dienen als houtig erfgoed behouden te blijven. Bij uitval of afsterven dient tijdig voorzien te worden in verjonging en in het verwijderen van concurrerende opslag. Ook gerichte heraanplant van solitaire loof- en naaldboomsoorten wordt aanbevolen. Het herstel van de plaatselijk bewaarde gemengde afsluitingshaag langs de Warandestraat is wenselijk;
- 26° de twee siervazen dienen op locatie behouden te worden;
- 27° het wateraanvoersysteem van de gehele omgrachting van het kasteleiland vraagt regelmatig nazicht en onderhoud om verlanding te voorkomen;
- 28° bij het herschilderen van de ijzeren hekken (private inkom Warandestraat, de toegangspoort van de moestuin, het toegangshek van de vroegere stoeterij) kunnen de traditionele kasteelkleuren worden heraangebracht, eventueel op grond van een kleurenonderzoek;
- 29° de bescherming beoogt het behoud van het open zicht op de majestueuze achtergevel van het kasteelgebouw vanop de noordelijke oever van de omgrachting.

Onder Artikel 3. worden de verbodsbepalingen 1°, 2°, 3° bij de beheersdoelstellingen geschrapt.

Onder Artikel 4. worden de volgende specifieke voorschriften voor het houtig erfgoed toegevoegd onder Art.4.1°: [...] *en van bodemingrepen die het fysisch milieu en de standplaats van het houtig erfgoed kunnen beïnvloeden*;

Onder Artikel 5. worden de toelatingsplichten Art.5.5°, Art 5.6°, Art.5.9° en Art. 5.13° als volgt verduidelijkt en geherformuleerd:

Art.5.5° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur van alle bouwvolumes, met inbegrip van de kelderniveaus onder het maaiveld, gelegen binnen de beschermde afbakening als monument.

Deze toelatingsplichten gelden niet voor het nutsgebouw en de muurserre in de moestuin, de gerenoveerde hoeve Langstraatje 25 en de dienstwoning van de vroegere stoeterij.

Art.5.6° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur van de hier opgesomde bouwdelen: de volledige oostelijke kasteel vleugel of 'Oud kasteel' met hoektoren, de gelijkvloerse verdieping van de westelijke kasteel vleugel of 'Nieuw kasteel', evenals de

zolder- en kelderverdiepingen van de westelijke kasteelvleugel, de zolder- en kelderverdiepingen van het oostelijk en westelijk bijgebouw, het paardenstalgedeelte met koetshuis binnen het westelijk bijgebouw, het lustpaviljoentje, de houten schuur, de historische stalvleugels met poortgebouw van de stoeterij:[..];
[..]

Art.5.9° het plaatsen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van publiciteit voor korte en in de tijd beperkte evenementen, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van tijdelijke publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m², aan te brengen;

Art.5.13° het vellen of beschadigen van bomen en struiken opgenomen in het beschermingsbesluit of in een goedgekeurd beheersplan, met uitzondering voor dode bomen en niet meer productieve fruitbomen, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van deze bomen en struiken tot gevolg kan hebben;

De toelatingsplichten Art. 5. 23°, 24° en 25° worden geschrapt.

1.6.3. Bijlage 1. Plan bij het ministerieel besluit

Het plan werd aangepast volgens de meest recente kadastergegevens.

1.6.4. Bijlage 2. Fotoregistratie van de fysieke toestand bij het ministerieel besluit

Er worden foto's toegevoegd van het waardevolle bomenbestand: foto nr. 80 tot en met foto 85.

De interieurfoto's van de privéruimten van de westelijke kasteelvleugel nr. 137 tot en met 142 worden uit de *Bijlage 2. Fotoregistratie* bij het ministerieel besluit (deel 2 interieur) verwijderd. De foto's in Bijlage 2 krijgen een nieuwe nummering vanaf fotonummer 80.